

Î N C H E I E R E

23 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de către Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo împotriva Adunării Populare a Găgăuziei și Bașcanului Găgăuziei, terț Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei cu privire contestarea actelor administrative,

împotriva hotărârii din 06 mai 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care s-a admis cererea de chemare în judecată,

c o n s t a t ă :

La 10 martie 2021 Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo au depus cerere de chemare în judecată împotriva Adunării Populare a Găgăuziei și Bașcanului Găgăuziei, terț Comisia Electorală Centrală a Găgăuziei cu privire la contestarea actelor administrative.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantii au relatat că la 12 februarie 2021, în buletinul oficial al Găgăuziei „Ekspres-Kanon” cu nr. 8-11 (753-756) a fost publicată Legea UTA Găgăuzia „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”.

Astfel, conform art. 1 al Legii nominalizate, în articolul 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral” s-a exclus aliniatul 2, iar aliniatul 5 s-a completează cu următorul conținut: în cazul alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei persoanele înregistrate la domiciliu mai puțin de un an până la data alegerilor, își realizează dreptul său în următorul mod:

a) proprietarii imobilului și membrii familiei lor cu drept de vot, la înaintarea documentului privind dreptul de proprietate sau a certificatului privind existența bunului imobil în localitate cu indicarea membrilor familiei proprietarului eliberată de primăria respectivă, votează la circumscripția electorală (secția de votare) la domiciliu (înregistrării);

b) persoanele înregistrate la circumscripția electorală (secția de votare) care nu sunt proprietari ai imobilului la domiciliu (înregistrării) sau membrii familiilor lor, își realizează dreptul electoral la secția de votare la domiciliul (înregistrării) precedent”.

Totodată, potrivit art. 2 al Legii enunțate, prezenta lege intră în vigoare din momentul publicării în buletinul oficial „Ekspres-Kanon”.

În opinia reclamantilor Legea Găgăuziei privind modificarea Codului electoral al Găgăuziei le lezează drepturile electorale, deoarece ei și-au schimbat recent domiciliul și la noua adresă nu au în prezent bunuri imobile, care să le aparțină cu drept de proprietate, ceea ce înseamnă că în baza actului administrativ contestat ei nu vor avea dreptul la vot în această localitate, contrar celor care se află într-o situație similară, dar dețin bunuri imobile în această localitate.

Având în vedere cele relatate, reclamantii consideră că Legea UTA Găgăuzia „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral” urmează a fi anulată.

De altfel, reclamantii au opinat că Legea UTA Găgăuzia „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral” este contrară dispozițiilor art. 2 alin. (1) și art. 3 din Codul electoral nr. 60-XXVII/V din 03 iulie 2015, art. 3 al Codului electoral nr. 1381 din 21 noiembrie 1997, precum și a art. 38 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova

Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo au indicat că din actele administrative normative contestate rezultă că starea patrimonială a alegătorului nu poate fi impediment sau condiție pentru exercitarea dreptului său electoral – dreptului fundamental al cetățeanului, garantat de Constituția Republicii Moldova.

Astfel, Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei, prin actul administrativ contestat discriminează alegătorii, acordându-le dreptul la vot doar persoanelor, care își înregistrează domiciliul într-o localitate în care dețin și bunuri imobile, iar celor care nu au bunuri imobile, le-a acordat dreptul de a alege doar după un an de domiciliere în localitatea respectivă.

Subsecvent, reclamantii consideră că pârâții au încălcat principiul egalității cetățenilor față de lege, instituit de art. 16 din Constituția Republicii Moldova, fapt ce se manifestă prin introducerea de către Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei a dreptului la vot în dependență de bunurile imobile deținute de alegător într-o localitate, ceea ce este contrar principiului nominalizat.

Mai mult, reclamantii au notat că din Legea contestată nu rezultă ce fel de bun imobil trebuie să aibă cetățeanul (alegătorul) pentru dobândirea dreptului de a alege: casă, apartament, garaj, construcții auxiliare, terenuri aferente sau terenuri cu destinație agricolă.

La fel, din această prevedere nu poate fi constatat în baza cărui fapt, a căror principii naționale și internaționale sau acte internaționale, Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei au stabilit în Legea UTA Găgăuzia „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, termenul de un an de domiciliere într-o localitate pentru apariția dreptului de a vota în acea localitate, a persoanei care nu are bunuri imobile în localitatea respectivă, precum și de ce s-au condus pârâții stabilind în Legea respectivă a faptului că existența bunului imobil în localitate, se poate

confirma prin certificatul eliberat de primărie, dar nu de către organele cadastrale competente.

Drept urmare, reclamantii consideră că prin Legea UTA Găgăuzia „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral” nu au fost respectate prevederile art. 60 alin. (3) al Legii nr. 100 din 22 decembrie 2017 „Cu privire la actele normative” și art. 49 alin. (3) din Legea UTA Găgăuzia nr. 37-XIV/III „Cu privire la actele normative”, conform cărora actul normativ sub formă de Cod trebuie să fie clar, exact, logic, integral și cu caracter practic.

Totodată, reclamantii au subliniat că, modificările contestate ale Codului electoral al Găgăuziei nr. 60-XXVII/IV din 31 iulie 2015, vin în contradicție cu prevederile art. 53 alin. (1) și (3) din Codul electoral al Găgăuziei, ce stabilesc lista exhaustivă a documentelor pe care alegătorul în ziua votării este obligat să le prezinte pentru obținerea buletinului de vot și pentru posibilitatea de a-și realiza drepturile sale electorale. În lista dată nu este inclus documentul care confirmă dreptul de proprietate asupra unui imobil.

Subsecvent, reclamantii au punctat că Legea enunțată este contrară și punctelor 58, 63, 65, 66 din Codul bunelor practici în materie electorală, adoptat de Comisia europeană pentru democrație prin drept (Comisia de la Veneția), în cadrul celei de-a 52 reuniuni plene (Veneția, 18-19 octombrie 2002).

Or, conform normelor internaționale indicate, legea electorală trebuie să se bucure de o anumită stabilitate, pentru a nu face obiectul unei manipulari partizane (paragraful 58 din Codul bunelor practici în materie electorală). Stabilitatea dreptului este un element important al credibilității procesului electoral și este esențială pentru consolidarea democrației. Prin urmare, modificarea frecventă a normelor sau caracterul lor complex pot dezorienta alegătorul. Alegătorul poate conchide, în mod corect sau incorect, că dreptul electoral este doar un instrument cu care operează cei care sunt la putere și că votul alegătorului nu mai este elementul esențial, care decide rezultatul scrutinului (paragraful 63 din Codul bunelor practici în materie electorală). Astfel, modificarea frecventă a sistemului electoral sau cu puțin timp (mai puțin de un an) înainte de alegeri ar fi, de asemenea, contrară bunelor practici în materie electorală (paragraful 65 din Codul bunelor practici în materie electorală). O modalitate de evitare a manipularilor ar fi stabilirea în Constituție (în cazul dat Regulamentul Găgăuziei), sau într-un act normativ cu o forță superioară legilor obișnuite, a elementelor celor mai sensibile în materie electorală, cum ar fi sistemul electoral propriu-zis. O altă soluție, mai flexibilă ar fi cea a stabilirii în Constituție a condiției potrivit căreia, în cazul amendării legii electorale, vechiul sistem rămâne aplicabil în cazul viitoarelor alegeri – cel puțin dacă acestea vor avea loc în anul care vine – și că sistemul nou va fi aplicat abia la scrutinele ulterioare (paragraful 66 din Cod).

În afară de acest fapt, în Hotărârea Nr. 11 din 07 mai 2020 pentru interpretarea prevederilor articolului 72 alin. (3) lit. a) din Constituție (sesizarea nr. 180b/2019), Curtea Constituțională a menționat că prevederile legale în materie electorală trebuie să fie clare și previzibile, iar în privința acestora trebuie să existe un consens social larg. Modificările în această materie trebuie să aibă loc suficient de devreme pentru a putea fi aplicate cu succes în cadrul procesului electoral, în vederea evitării încălcării dreptului la vot și a dreptului de a fi ales. Totodată este necesar a fi ținut cont de faptul că, în conformitate cu cerințele art. 28 alin. (1) al

Legii nr. 317 din 13 decembrie 1994 „Cu privire la Curtea Constituțională”, actele Curții Constituționale sunt acte oficiale și executorii, pe întreg teritoriul țării, pentru toate autoritățile publice și pentru toate persoanele juridice și fizice.

Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo, consideră că Adunarea Populară a Găgăuziei a pierdut împuternicirile de adoptare și modificare a legilor locale, la data când a fost adoptată Legea Găgăuziei privind modificarea Codului electoral al Găgăuziei.

Reclamanții și-au întemeiat concluzia enunțată în baza prevederilor art. 98 alin. (1) din Regulamentul Găgăuziei, conform căruia Adunarea Populară a Găgăuziei și Guvernatorul Găgăuziei, aleși în conformitate cu Legea „Privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)” își exercită mandatul până la expirarea duratei pentru care au fost aleși. Adunarea Populară a Găgăuziei se alege pe un mandat de 4 ani după cum rezultă din art. 43 din Regulamentul Găgăuziei, dar începutul acestui termen, conform art. 50 din Regulamentul Găgăuziei, este data convocării de Guvernatorul Găgăuziei a Adunării Populare a Găgăuziei nou-aleasă.

Reclamanții au mai indicat că în art. 10 alin. (4) din Legea UTA Găgăuzia nr. 2-I/V din 21 decembrie 2012 „Cu privire la Regulamentul Adunării Populare a Găgăuziei” este stabilit de asemenea, că împuternicirile convocării ordinare a Adunării Populare a Găgăuziei se încep de la deschiderea ședinței de constituire. După cum rezultă din Hotărârea Guvernatorului Găgăuziei nr. 1 din 16 ianuarie 2017 anexată la acțiunea „Cu privire la convocarea ședinței de constituire a Adunării Populare a Găgăuziei”, Guvernatorul a convocat componența valabilă la prima ședință (de constituire) la 20 ianuarie 2017. Astfel, împuternicirile acestei componențe a Adunării Populare a Găgăuziei au expirat la 20 ianuarie 2021 – dată după care prezenta componență a Adunării Populare a Găgăuziei nu a putut să-și exercite împuternicirile sale, prevăzute de Legea nr. 344 din 23 decembrie 1994 „Privind statutul juridic special al Găgăuziei (Gagauz-Yeri)”, adică nu a putut să adopte legi locale, inclusiv și Legea Găgăuziei privind introducerea modificărilor în Codul electoral al Găgăuziei, care a fost adoptat de la 26 ianuarie 2021, adică după 6 zile calendaristice de la expirarea termenului mandatului lui.

La acest capitol, reclamanții au atenționat că cerințe analogice sunt stabilite și în privința organului legislativ, care este valabil pe tot teritoriul țării (Parlamentul Republicii Moldova), în art. 63 din Constituția Republicii Moldova.

Pragul de avere stabilit prin Legea UTA Găgăuzia „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, în privința alegătorilor nu există pentru persoanele care vor fi alese, fapt prin care în opinia reclamanților se încalcă principiul constituțional de egalitate prevăzut la art. 16 din Constituția Republicii Moldova.

Luând în considerare circumstanțele expuse reclamanții consideră că Legea UTA Găgăuzia „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral” urmează a fi anulată, concomitent cu Hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 428-XLV/VI din 26 ianuarie 2021, conform căreia Adunarea Populară a Găgăuziei a adoptat Legea nominalizată și a trimis-o Guvernatorului Găgăuziei spre semnare.

Astfel, Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo au solicitat anularea Legii UTA Găgăuzia nr. 59-XLV/VI din 26 ianuarie 2021

„Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, publicat în buletinul oficial al Găgăuziei „Ekspres-Kanon” la 12 februarie 2021, ediția nr. 8-11 (753-756), articolul 3829”, și Hotărârii Adunării Populare a Găgăuziei nr. 428-XLV/VI din 26 ianuarie 2021 „Privind Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, publicat în buletinul oficial al Găgăuziei „Ekspres-Kanon” la 12 februarie 2021, ediția nr. 8-11 (753-756), articolul 3829”, ca fiind ilegale.

Prin încheierea din 05 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat, cererea de chemare în judecată depusă de Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo s-a declarat inadmisibilă. (f.d.166-184, Vol.I)

Prin decizia din 28 aprilie 2021 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul depus de Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo și s-a anulat încheierea din 05 aprilie 2021 a Curții de Apel Comrat cu restituirea cauzei Curții de Apel Comrat (f.d.245-249, Vol.I).

Prin hotărârea din 06 mai 2021 a Curții de Apel Comrat s-a admis acțiunea depusă de către Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo.

S-au anulat ca fiind ilegale Legea UTA Găgăuzia nr. 59-XLV/VI din data de 26 ianuarie 2021 „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din data de 31 iulie 2015 „Codul electoral”, publicat în buletinul oficial al Găgăuziei „Ekspres-Kanon” la data de 12 februarie 2021, ediția nr. 8-11 (753-756), articolul 3829” și Hotărârea Adunării Populare a Găgăuziei nr. 428-XLV/VI din data de 26 ianuarie 2021 cu privire la Legea UTA Găgăuzia privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din data de 31 iulie 2015 „Codul Electoral”, publicat în buletinul oficial al Găgăuziei „Ekspres-Kanon” la data de 12 februarie 2021, ediția nr. 8-11 (753-756), articolul 3829”.

Pentru a hotărî astfel, prima instanță a conchis că deoarece Adunarea Populară a Găgăuziei își exercită mandatul până la întrunirea legală a noii componente, la momentul adoptării actului administrativ contestat un drept discret îi aparținea Adunării Populare a Găgăuziei.

Curtea de Apel Comrat a relevat conținutul aliniatului 5 introdus în art. 9 din Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din data de 31 iulie 2015 Codul Electoral, conform căruia în cazul alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei persoanele înregistrate la domiciliu mai puțin de un an până la data alegerilor, își realizează dreptul său în următorul mod:

a) proprietarii imobilului și membrii familiei lor cu drept de vot, la înaintarea documentului privind dreptul de proprietate sau a certificatului privind existența bunului imobil în localitate cu indicarea membrilor familiei proprietarului eliberată de primăria respectivă, votează la circumscripția electorală (secția de votare) la domiciliu (înregistrării);

b) persoanele înregistrate la circumscripția electorală (secția de votare) care nu sunt proprietari ai imobilului la domiciliu (înregistrării) sau membrii ale familiilor lor, își realizează dreptul electoral la secția de votare la domiciliul (înregistrării) precedente”.

Concomitent cu introducerea alin. (5) în art. 9, s-a exclus alin. (2), conform căruia dacă alegătorul are și domiciliul, și locul de aflare (viza de reședință

provizorie pe teritoriul Găgăuziei) în perioada de aflare reală, el votează la locul de aflare.

Totodată, Curtea de Apel Comrat a constatat că, în modificările contestate s-au introdus în capitolul 1 Secțiunea 1 din Legea UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, care reglementează noțiuni și principii generale cu care se operează în prezentul Cod. La fel, s-au încălcat principiile de activitate ce țin de întocmirea legii –coerența, consecutivitatea și predictibilitatea normelor legale. Ca rezultat, în actul normativ au apărut norme ce împiedică aplicarea acestuia.

Astfel, potrivit prevederilor art. 53 alin. (1) din Codul electoral al Găgăuziei, buletinele electorale se eliberează doar la prezentarea actului de identitate. Prezentarea de către alegător a unui alt document care ar confirma dreptul lui la vot nu este prevăzută nici prin legea locală (Codul electoral al Găgăuziei).

Așadar, prima instanță a conchis că legislatorul a creat la Codul electoral al Găgăuziei o situație paradoxală, în care reclamantii pot și trebuie să fie incluși în lista alegătorilor din satul Bugeac, deoarece își au locul de aflare în această localitate, conform buletinului de identitate, anexat la acțiune, dar concomitent nu poate să voteze în acest sat, fiindcă legislatorul a exclus alin. (2) al art. 9 din Codul electoral al Găgăuziei, ce oferă dreptul persoanelor (alegătorilor) să voteze la locul lor de aflare.

De altfel, prima instanță a relevat că din textul alin. (5) lit. a) al Legii contestate nu poate fi dedus tipul imobilului sau cotei-părți al acestuia pe care trebuie să-l dețină cetățeanul (alegătorul) pentru a obține dreptul de a vota (casă, apartament, garaj, anexă, teren adiacent sau teren cu destinație agricolă).

Este litigios faptul că prezența bunului imobil într-o localitate poate să se confirme printr-un certificat eliberat de primărie și nu de serviciul cadastral competent al țării. Totodată, este contestabilă competența primăriilor de a întocmi listele proprietarilor și a membrilor familiilor acestora, fără a indica gradul de rudenie. În realitate, chiar și certificatul privind componența familiei poate fi prezentat doar în localitățile mici.

De asemenea, din art. 9 al. (5) lit. b) din Codul electoral al Găgăuziei nu este clar cum poate un alegător vota dacă „domiciliul (înregistrarea) precedentă” a acestuia nu se afla pe teritoriul Găgăuziei.

Așadar, prevederile contestate nu sunt suficient de clare și sunt imprevizibile pentru persoanele interesate, în legătură cu care fapt urmează a fi anulate.

Subsidiar, prima instanță a notat că conform Codului de bune practici pe cazurile electorale, adoptat de Comisia de la Veneția la sesiunea 52 din 18-19 octombrie 2002, în decursul a mai puțin de un an înainte de alegeri nu pot fi introduse modificări ce țin de elementele de bază a dreptului de vot (a alege), în special a sistemului electoral, componenței comisiilor electorale și creării circumscripțiilor electorale.

Astfel, normele de drept contestate de reclamantii s-au adoptat contrar recomandărilor actului internațional nominalizat, întrucât modificările schimbă considerabil unele reguli în vigoare de desfășurare a alegerilor, și anume influențând asupra: ordinii de întocmire a listelor de alegători; locul votării pentru o anumită categorie de alegători, o anumită categorie va fi lipsită de dreptul de vot (cea care cade sub incidența art. 9 al. (5) lit. b) din Legea UTA Găgăuzia nr. 60XXVII/V din data de 31 iulie 2015 „Codul electoral”), adică persoanele

domiciliul (înregistrarea) cărora se afla în afara UTA Găgăuzia; lista actelor necesare pentru admiterea la votare etc.

Astfel, modificările în cauză puteau fi adoptate din timp, de un larg consens, în urma consultărilor publice, dar nu cu două săptămâni înainte de numirea și anunțarea datei alegerilor.

Reieșind din scopurile indicate în nota explicativă la proiectul legii contestate – ridicarea eficienței legislației electorale și excluderii riscurilor de falsificare în perioada de desfășurare a alegerilor, prima instanță a concluzionat că testul de stabilitate putea fi instituit de legiuitor, însă fără a aborda alegătorii diferențiat, ținând cont de starea materială a acestora.

Prin urmare, măsura aplicată de organul de administrație publică locală nu se consideră una rezonabilă, întrucât ingerința produsă de aceasta, nu corelează cu scopul urmărit.

De aceea, prevederile contestate nu respectă un grad rezonabil de corelare între mijloacele utilizate și scopul legal urmărit, nefiind compatibile cu normele art. 16, 38 și 54 din Constituția Republicii Moldova și art. 29 din Codul administrativ.

Astfel, Curtea de Apel Comrat a opinat că actul administrativ contestat nu a trecut testul de proporționalitate în pct. a) și c), întrucât ingerința nu poate fi recunoscută ca cea prevăzută de lege, necorespunzând cerinței de calitate a legii (actului administrativ). Totodată, mijloacele utilizate pentru atingerea scopurilor urmărite nu pot fi recunoscute ca fiind necesare, adică cele care respectă un anumit gard de proporționalitate, întrucât organul administrativ a admis depășirile certe ale limitelor discreționare.

La 07 mai 2021 Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei au depus recurs, iar la 27 mai 2021 și ulterior la 01 iunie 2021 au prezentat motivarea recursului împotriva hotărârii din 06 mai 2021 a Curții de Apel Comrat, prin care au solicitat casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi decizii privind respingerea integrală a cererii de chemare în judecată depuse de Grigorii Gherasimov, Alexandr Chendighelean și Semion Iamboglo.

La 20 mai 2021 Bașcanul Găgăuziei a prezentat motivarea recursului împotriva hotărârii din 06 iunie 2021 a Curții de Apel Comrat, în care a reiterat pretențiile inițiale și a solicitat admiterea acestora.

În motivarea cererilor de recurs, recurenții au menționat că nu sunt de acord cu hotărârea din 06 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, o consideră nefondată și pasibilă casării.

În susținerea opiniei enunțate, recurenții a notat următoarele.

Astfel, cu referire la concluzia primei instanțe precum că Adunarea Populară a Găgăuziei, prin adoptarea Legii UTA Găgăuzia „Privind introducerea modificărilor în art. 9 al Legii UTA Găgăuzia nr. 60-XXVII/V din 31 iulie 2015 „Codul electoral”, a făcut o intervenție care nu este proporțională cu scopul urmărit, recurenții au menționat că scopul principal și unic a fost prevenirea fraudei în timpul alegerilor în Adunarea Populară a Găgăuziei.

Așadar, actul administrativ contestat a fost adoptat de Adunarea Populară a Găgăuziei în limitele competenței sale și în conformitate cu legislația Republicii Moldova și UTA Găgăuzia și nu încalcă în niciun fel dreptul electoral al cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, care locuiesc permanent pe teritoriul UTA Găgăuzia.

Referitor la argumentul reclamantilor că, prin Legea UTA Găgăuzia nr. 59-X1V / VI din 26 ianuarie 2021 li se încalcă dreptul la vot datorită faptului că recent și-au schimbat locul de reședință și vor fi în imposibilitate să-și exercite acest drept, recurenții au notat că acesta este neîntemeiat. Or, Legea nominalizată, dimpotrivă, protejează dreptul la vot al cetățenilor, care și-au înregistrat viza de reședință la o nouă adresă la mai puțin de un an de la data alegerilor. Astfel, toate persoanele cu drept de vot, în conformitate cu Codul electoral al UTA Găgăuzia își pot exercita acest drept și nimic nu împiedică implementarea acestuia, inclusiv modificările la Codul electoral, care au intrat în vigoare la 12 februarie 2021.

La concluzia Curții de Apel Comrat că din conținutul Legii contestate nu poate fi dedus tipul de bun imobil pe care trebuie să-l dețină alegătorul, recurenții au relevat că în conformitate cu prevederile Legii nr. 75 din 30 aprilie 2015 cu privire la locuințe, locuința este o structură sau o cameră izolată formată din una sau mai multe camere de locuit, precum și camere de utilitate (bucătărie, baie etc.) care îndeplinește cerințele pentru reședința uneia sau mai multor persoane (familii) și îndeplinește cerințele minime pentru locuință stabilite prin acte de reglementare.; clădirile rezidențiale individuale, apartamentele din clădirile rezidențiale, spațiile rezidențiale din dormitoare și alte clădiri sunt recunoscute ca locuințe. De asemenea, potrivit aceleiași legi, familia reprezintă soții, copiii, părinții și reprezentanții lor legali, precum și alte persoane care sunt susținute de aceștia, care locuiesc împreună și duc o gospodărie comună.

Iar, ce ține de mențiunea primei instanțe la Codul de norme pentru desfășurarea alegerilor, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 52-a sesiune, recurenții au menționat că acest set de norme este unul de recomandare, la fel și deciziile adoptate în Codul electoral, nu se referă la principalele elemente de drept electoral și sistem electoral, dar afectează numai un caz special de legislație electorală din Găgăuzia.

În final, Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei au susținut că modificările aduse Codului electoral al Găgăuziei respectă un grad rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit, fiind compatibile cu prevederile art. 16, 38 și 54 din Constituția Republicii Moldova și art. 29 Cod administrativ.

Prin referința depusă la 18 iunie 2021, Alexandr Chendighelean a solicitat respingerea recursurilor depuse de Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei cu menținerea în vigoare a hotărârii din 06 mai 2021 a Curții de Apel Comrat.

Examinând admisibilitatea cererilor de recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 244 alin.(1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios

administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul depus la 07 mai 2021 și motivarea recursului prezentată la 20, 27 mai 2021 și ulterior la 01 iunie 2021 sunt în termen, or, hotărârea primei instanțe a fost pronunțată la 06 mai 2021 și notificată recurenților Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei la 17 mai 2021 (f.d.54-55, Vol.II).

Examinând temeiurile invocate în recursurile depuse de Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție le consideră inadmisibile.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 Cod administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin.(2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței

judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibile recursurile depuse de Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursurile depuse de Adunarea Populară a Găgăuziei și Bașcanul Găgăuziei, se declară inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Victor Burduh

Nina Vascan